

значають, що бібліотеки повинні приділяти своєму технічному оснащенню і запровадженню новітніх технологій уваги не менше, аніж наповненню фондів книгами. Серед ключових моментів відзначають: здатність бібліотек у складні періоди криз надавати користувачам доступ до урядових порталів та порталів з пошуку роботи; взаємодію бібліотек та посилення їхньої співпраці з освітніми організаціями і органами місцевого самоврядування, що сприятиме розвитку й підтримці технічної інфраструктури.

На завершення. За ідеальних умов бібліотека має бути тим першим місцем, про яке згадає людина, якщо їй треба здійснити якесь дослідження або просто отримати певну інформацію. І хоча сьогодні в пошуках швидкої відповіді на запитання набагато простіше звернутися до Вікіпедії або здійснити пошук, використовуючи Google, бібліотеки продовжують жити в суспільстві і займати в ньому свою нішу. Єдине, про що вони не мають права забувати, – це про те, що мусять бути відкритими до суспільства і його потреб. Сьогодні вже мало просто виконувати запити користувачів, потрібно намагатися їх передбачати і діяти на випередження. Лише за такого підходу бібліотеки зможуть йти в ногу з часом і виконувати свою основну місію – надавати громадя-

нам інформацію у будь-яких її видах, допомагати у вирішенні соціальних проблем.

Список використаної літератури

1. Berliner A. A space for myself to go / A. Berliner // Public Libraries. – 2009. – Vol. 45, N 5. – P. 33–47.
2. Blankship D. G. Let's go to the mall / D. G. Blankship // Library Journal. – 2005. – Vol. 130, N 2. – P. 44–46.
3. Clark L. Tech budgets totter / L. Clark, D. Davis // American Libraries. – 2009. – March. – P. 27.
4. Davis D. M. How to work a crisis / D. M. Davis, L. Clark // American Libraries. – 2009. – November. – P. 50–52.
5. Farkas M. Your staff, their space / M. Farkas // American Libraries. – 2007. – Vol. 38, N 11. – P. 36.
6. Fiels K. M. In tough economic times / K. M. Fiels // American Libraries. – 2009. – March. – P. 8.
7. Haglung J. Rock-n-roll libraries / J. Haglung // Public Libraries. – 2009. – Vol. 48, N 1. – P. 8–9.
8. Hill C. Inside, outside and online / C. Hill // American Libraries. – 2009. – March. – P. 38–41.
9. Innocent N. A revolution in lifelong learning / N. Innocent // Public Library Journal. – 2009. – Vol. 25, N 4. – P. 30–32.
10. Lee P. The story of the H.O.M.E. Page Cafe / P. Lee // Public Libraries. – 2009. – Vol. 48, N 1. – P. 32–34.
11. McDermott N. Designs for life / N. McDermott // Public Libraries Journal. – 2009. – Vol. 25, N 4. – P. 9–10.
12. Rodger E. J. Public Libraries: necessities or amenities? / E. J. Rodger // American Libraries. – 2009. – August / September. – P. 46–48.

ПРОЕКТИ І РОЗВІДКИ

Бібліотечна Асамблея Євразії, БАЄ (<http://bae-partner.org/0202.htm>), створена 27 листопада 1992 року, є некомерційним партнерством бібліотек, головна мета якого – формування єдиного інформаційно-бібліотечного і соціокультурного простору на пострадянському просторі. БАЄ засновано 8 національними бібліотеками Співдружності Незалежних Держав (СНД).

Основними цілями Асамблеї є: консолідація зусиль у справі збереження і розвитку загального бібліотечно-інформаційного простору, національного культурного надбання; забезпечення доступності бібліотечних фондів, у т. ч. електронних баз даних, бібліотек і каталогів; взаємозбагачення культур, соціальний захист та підтримка бібліотек, бібліотечних працівників і громадських об'єднань; сприяння дотриманню високих стандартів бібліотечних та інформаційних послуг, широкому поширенню розуміння їхньої цінності й важливості; розвиток міжнародних контактів між бібліотечними, інформаційними, книговидавничими, архівними, музейними та іншими організаціями і установами, пов'язаними з бібліотечною, книжковою та інформаційною справою; збереження рукописної спадщини, пам'яток книжної та рукописної культури.

Штаб-квартира БАЄ, за рішенням засновників, знаходиться в Російській державній бібліотеці (РДБ, м. Москва). Друкований орган – журнал «Вісник БАЄ», виходить 4 рази на рік.

Президент БАЄ – Р. Мотульський, директор Національної бібліотеки Білорусі (обирається терміном на 4 роки).

Членами БАЄ з України є Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського та Державний заклад «Національна парламентська бібліотека України».

Г. Райкова, к. пед. н., завідувачка відділу міжбібліотечної взаємодії з бібліотеками Росії та країн СНД Російської державної бібліотеки, генеральний директор Бібліотечної Асамблеї Євразії

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕЧНОЇ АСАМБЛЕЇ ЄВРАЗІЇ

МАЙЖЕ два десятиріччя минуло з моменту заснування Бібліотечної Асамблеї Євразії. За цей час відбулися зміни в її структурі, змінився склад учасників, але залишилися незмінними мета і завдання, спрямовані на формування єдиного інформаційно-бібліотечного та соціокуль-

турного простору країн СНД, на інтеграцію й доступ до інформації всіх категорій користувачів в умовах мовного і культурного розмаїття цих країн. БАЄ планомірно і постійно ініціює та реалізує проекти в галузі формування й використання інформаційних ресурсів. Традиції партнерства, що склалися поміж

національними бібліотеками в рамках БАЄ, дозволяють розвивати не тільки усталені форми взаємодії, але й створювати і реалізовувати нові проекти.

Одним із складних за змістом є проект «**Куполи співдружності: бібліотеки**», який працює в чотирьох напрямках. Перш за все, – це *Віртуальні читальні зали електронної бібліотеки дисертацій Російської державної бібліотеки*, мета яких – надання доступу до поточних і ретроспективних кандидатських та докторських дисертацій, вирішення проблем зниження інформаційної нерівності віддалених користувачів за допомогою Віртуальних читальних залів, стимулювання наукового й культурного обміну у просторі Співдружності. Сьогодні Віртуальні читальні зали електронної бібліотеки дисертацій за фінансової підтримки Міждержавного фонду гуманітарного співробітництва держав – учасниць СНД відкрито в 11 національних бібліотеках.

Друга складова проекту – «*Центри російської книги в національних бібліотеках країн Співдружності*». Мета цих центрів – здійснення інформаційної та просвітницької підтримки громадян. Російські видання користуються великим попитом. На думку наших колег із національних бібліотек, їм конче потрібні навчальні, соціально-економічні, науково-популярні видання саме на паперових носіях. У кожному конкретному випадку розробляються концепції колекцій із репертуару сучасних російських видань.

Нині центри відкрито в національних бібліотеках республік Киргизстан, Таджикистан, Узбекистан, Туркменистан, в академічній бібліотеці Республіки Казахстан, Кримській республіканській установі «Універсальна наукова бібліотека Автономної Республіки Крим імені І. Франка» (Україна). Готовий до відкриття центр у Республіці Молдова та здійснюються відбір і підготовка до відправлення книг у Національну бібліотеку Республіки Казахстан.

Ще одна складова проекту «Куполи Співдружності: бібліотеки» – електронна бібліотека «**Золота колекція Євразії**». Створення цієї колекції є одним із напрямів концепції погодженої соціальної політики держав – членів Євразійського економічного співтовариства, розробленої з метою координації проектів і програм, що реалізуються Сторонами в соціально-гуманітарній сфері, а також задля більш ефективного використання можливостей інтеграції в інтересах розвитку.

Основна ідея проекту – представлення найбільш видатних та цінних видань, що віддзеркалюють специфіку народів країн Євразії та інших держав – учасниць СНД, а також розкривають історичне коріння, культурно-духовні зв'язки, взаємодію між народами Співдружності. Передбачається створення багатомовного доступу до оцифрованих зібрань євразійських національних бібліотек з метою підтримки ролі бібліотек країн СНД у забезпеченні ними збереженості національного культурного надбання і доступності знань у цій галузі.

Цей проект є ще одним кроком до зближення національних культур і до соціальної інтеграції народів країн – учасниць проекту. В його основу покладено

«експозиційний підхід». Це означає, що колекцію представлено реферативно-бібліографічною інформацією щодо рідкісних та цінних видань, яка супроводжується електронними образами. Йдеться тільки про вже оцифровані видання, не захищені авторським правом і виставлені у відкритому доступі. Повні тексти літературних творів зберігаються на серверах бібліотек-фондоутримувачів. Пілотну версію колекції представлено на сайті БАЄ (<http://bae/rsl.ru/>).

Досить успішно реалізується проект щодо формування інформаційно-бібліотечного простору на базі прикордонних бібліотек держав – учасниць СНД. Виконання Плану заходів «Концепції формування інформаційно-бібліотечного простору на базі прикордонних бібліотек держав – учасниць СНД» контролює Виконком СНД. Про результати діяльності в цьому напрямі доповідалося на засіданнях комісії з економічних питань при Економічній раді СНД у Москві і Санкт-Петербурзі, де було схвалено діяльність бібліотек, а також прийнято рішення просити зацікавлені міністерства і відомства держав Співдружності сприяти виконанню всіх накреслених заходів.

Проект із формування бібліографічної бази даних «**Видання та електронні ресурси національних бібліотек держав – учасниць Співдружності**» працює більше ніж 5 років. Згідно з рішенням Загальних зборів БАЄ, РДБ почала складати бібліографічний показник, що віддзеркалює друковані та електронні видання національних бібліотек – членів БАЄ. Нині в його створенні беруть участь 12 національних бібліотек. Наразі обсяг показника перевищив 2 500 бібліографічних записів. Його представлено на сайті РДБ (<http://www/rsl.ru/ru/s3/s331/s122/s1224216/s12242164218/>).

У рамках проекту «**Музично-бібліотечна співдружність НБ**» відбулися засідання другого міжнародного круглого столу національних бібліотек країн – учасниць БАЄ «Музична співдружність», де підкреслювалася необхідність активного використання джерел інформації щодо нових нотних і довідково-бібліографічних видань, які виходять у країнах СНД, а також розроблення спільних проектів зі створення єдиного інформаційного простору – електронної нотниці.

Дуже важливою складовою взаємодії бібліотекарів є обмін професійним досвідом. Підвищення кваліфікації бібліотекарів країн СНД залишається одним із найбільш пріоритетних напрямів БАЄ. Однак із кожним роком спілкування фахівців стає все більш проблемним через відсутність фінансових засобів. Дирекція БАЄ за підтримки Міждержавного фонду гуманітарного співробітництва держав – учасниць СНД організувала в РДБ Міжнародний науково-практичний семінар з показників ефективності діяльності національних бібліотек країн СНД. У ньому взяли участь спеціалісти, котрі займаються проблемами статистики і показниками діяльності, майже всіх бібліотек СНД. Актуальність семінару пов'язана з інтеграцією в глобальний інформаційний простір бібліотек країн Співдружності, щоб адаптувати і апробувати показники діяльності

своїх бібліотек у порівнянні з міжнародними стандартами ISO (Міжнародна організація зі стандартизації).

Нині однією з актуальних проблем у галузі культури та в царині бібліотечної справи є збереження пам'яток історії та культури, в нашому випадку – збереження книжкових пам'яток. У зв'язку з цим заплановано реалізацію проекту «**Книжкові пам'ятки країн СНД**», частиною якого є проведення науково-практичного семінару, майстер-класу з навчання методів атрибуції та ідентифікації книжкових пам'яток; вивчення стандартів і правил бібліографічного опису стародруків; вироблення підходів до створення національних і регіональних друкованих та електронних зведень особливо цінних книжкових колекцій.

Окрім того, в наших планах є здійснення проекту «**Розвиток міжкультурних та професійних**

зв'язків бібліотек країн СНД». У його рамках передбачається проведення конкурсу, метою якого є сприяння формуванню ефективних моделей професійного партнерства, програм і проектів у галузі співробітництва бібліотек, виявлення молодих лідерів у бібліотечній справі.

Засновники конкурсу очікують на одержання **конкретних** ідей або пропозицій щодо активізації міжкультурних і професійних зв'язків бібліотек країн СНД.

Сподіваюся, що наша проектна робота не є марною, що вона робить певний внесок у те, щоб не розпадалися професійні зв'язки, духовні узи між нашими народами, а головне – сприяла задоволенню потреб наших користувачів на теренах Співдружності.

Переклад з російської **Л.Бейліса**

Шановні колеги!

У першому номері нашого часопису за 2010 рік було опубліковано інформацію про початок роботи над створенням «Української бібліотечної енциклопедії».

Пропонуємо вашій увазі проект Концепції цієї енциклопедії та просимо надати зауваження і пропозиції до 01.05.2011 р.

З. Савіна, заступник генерального директора НІБУ, керівник Робочої групи зі створення «Української бібліотечної енциклопедії»

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «НАЦІОНАЛЬНА ПАРЛАМЕНТСЬКА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ»

Проект

КОНЦЕПЦІЯ «УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ»

Бібліотеки є одним із основних суспільних інститутів, які забезпечують громадянам право на вільний доступ до інформації, знань, залучення до цінностей національної та світової культури, науки, освіти.

Сучасний етап розвитку бібліотечної справи в Україні характеризується динамічним оновленням теоретичних концепцій та започаткуванням нових напрямів практичної діяльності в цій сфері.

З'являються нові терміни, розробляються інноваційні напрями та форми діяльності бібліотек.

Практичну діяльність у бібліотечній сфері визначають процеси бібліотечної інтеграції, розвитку нових інформаційних технологій, соціокультурної діяльності.

Останнім часом бібліотечна справа в Україні перебуває під помітним впливом світових тенденцій розвитку інформаційного суспільства – вітчизняні бібліотеки все активніше долучаються до процесів глобалізації й уніфікації інформаційно-бібліотечної сфери.

Разом із тим актуальним залишається завдання зберегти національні традиції і особливості в організації діяльності бібліотек.

Україна має тисячолітню традицію заснування книгозбірень як скарбниць знань, накопичених людством; широку мережу бібліотек, серед яких є кілька, що входять до числа найбільших у світі; вибудовану систему підготовки і підвищення кваліфікації бібліотечних кадрів; наукові школи бібліотекознавців, бібліографознавців, документознавців; різноманітні фахові періодичні та продовжувані видання.

Розвиток бібліотечної справи і бібліотекознавства в Україні досяг того рівня, коли необхідними стають потреба в систематизації та узагальненні знань у цій сфері, що може бути здійснено шляхом укладання спеціалізованої галузевої енциклопедії.

Бібліотечні енциклопедії вже видано в ряді країн: Великобританії, Німеччині, Польщі, США, Російській Федерації.

Україна не має своєї бібліотечної енциклопедії. Тому підготовка такого видання свідчитиме про якісно новий рівень розвитку бібліотечної справи в Україні, сприятиме укріпленню її позитивного міжнародного іміджу як держави з багатими культурними традиціями і здобутками.